

MARZENIA DO SPEŁNIENIA Wersja .2020

WIZJA / MISJA

Stworzenie atrakcyjnej dzielnicy śródmiejskiej, która w sposób twórczy i zrównoważony wykorzystuje znaczenia i wartości wielowarstwowego dziedzictwa kulturowego dawnej Stoczni Gdańskiej, w tym przede wszystkim społecznej i dialogicznej solidarności (I) oraz przemysłowej produkcji (II), odpowiadając jednocześnie na kulturowe wyzwania przyszłości, w tym przede wszystkim w zakresie ekologii (III).

(I) DZIEDZICTWO SPOŁECZNEJ I DIALOGICZNEJ SOLIDARNOŚCI

Cele strategiczne / zadania

1. Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu prezentacji historii i dziedzictwa kulturowego dawnej Stoczni Gdańskiej w odniesieniu do idei społecznej wolności, dialogu i solidarności:

- ▶ zebranie i udostępnienie (w formie zintegrowanego publicznego archiwum) indywidualnych historii-opowieści Stoczniowców (i ich rodzin), jak również artystek/ów, aktywistek/ów i innych osób związanych z badaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego dawnej Stoczni Gdańskiej

- ▶ zabezpieczenie i odpowiednie wykorzystanie, jak również oznakowanie i opisanie poszczególnych miejsc, budynków i obiektów, w odniesieniu do dziedzictwa Solidarności, w tym w szczególności:
  - budynku wartowni przy Bramie nr 2 oraz dawnego warsztatu Lecha Wałęsy
  - skorygowanie koncepcji Drogi do Wolności, poprzez:
    - zmianę jej przebiegu w celu włączenia placu przed budynkiem Dyrekcji
    - uzupełnienie koncepcji sadu jabłoniowego o kwestie organizacyjne (partycypacyjne) społecznego „Ogrodu Solidarności” (por. punkt III)
    - zabezpieczenie i ponowne wykorzystanie w aranżacji Drogi do Wolności instalacji artystycznych w formie bram, autorstwa Grzegorza Klamana

► wprowadzenie programu edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych na temat dziedzictwa Stoczni Gdańskiej, poprzez:

- zapewnienie bezpośredniego, publicznego dostępu do dziedzictwa kulturowego (w tym on-line)
- organizowanie warsztatów, oprowadzań z lokalnymi przewodnikami, spotkań, sympozjów o tematyce historycznej, nawiązujących do historii miejsca, w tym:
  - przywrócenie sezonowego działania Subiektywnej Linii Autobusowej, autorstwa Grzegorza Klamana, jako atrakcji turystycznej i edukacyjnej

► poszerzanie obszarów wolności oraz dopuszczanie odważnych, eksperymentalnych interwencji i projektów, popularyzujące wartości Solidarności, takie jak tolerancja, wolność słowa, myślenie krytyczne itp., poprzez:

- tworzenie nowej dzielnicy Gdańska, która w zrównoważony sposób odnosi się do zróżnicowanych potrzeb różnych ludzi o różnej zamożności (bez możliwości budowy grodzonych zespołów biurowych i mieszkaniowych), która zapewni poczucie bliskości, intymności i wspólnoty
- nadanie drugiego życia symbolicznemu wejściu na tereny stoczniowe Wiaduktowi Brama Oliwska (tzw. Żółty Wiadukt): od obiektu inżynierskiego do atrakcyjnej przestrzeni publicznej; wyposażenie go w nowe funkcje integrujące i przyciągające mieszkanki/ńców.
- zabezpieczenie 1-2% na sztukę w budżetach inwestycji realizowanych na terenach postoczniowych (zarówno publicznych, jak i prywatnych) w celu stworzenia i utrzymania kolekcji trwałych dzieł artystycznych wysokiej jakości, które pobudzałyby refleksję i dyskusję w nawiązaniu do historii miejsca, specyfiki lokalnej i relacji społecznych
- pozostawienie wybranego stoczniowego budynku oraz elementu infrastruktury technicznej, jak również kilku miejsc w Stoczni wpływom czasu i dzikiej roślinności, symbolizującej wolność i niezależność (oraz bunt przeciw kontroli, regulacji, standaryzacji itp.)

2. Stworzenie forum otwartego i swobodnego dialogu, jako swoistej kontynuacji tradycji Solidarności, poprzez:

► stworzenie warunków organizacyjnych dla realizacji określonych zadań, jako rekomendacji dla władz publicznych i inwestorów, jak również wyznaczenie osób odpowiedzialnych za ich realizację

► zwiększenie zaangażowania władz miasta oraz pozyskanie wsparcia (organizacyjnego, finansowego itp.) zarówno od instytucji publicznych jak i od biznesu

► re-aktywację Rady Interesariuszy z udziałem przedstawicieli/li władz i urzędów, instytucji kultury i nauki, artystek/ów organizacji społecznych, specjalistek/ów z różnych dziedzin (urbanistyki, architektury, historii sztuki, ekologii itp.) oraz właścicieli terenów, jak również:

- zaproszenie do dyskusji byłych Stoczniowców i zainteresowanych mieszkańców/ki Gdańska

► wykorzystanie kulturowych kontekstów Stoczni, jako zbiorowego dzieła sztuki i dźwigni projektu kulturowego całego regionu, bazującego na historycznym dziedzictwie, ale zorientowanego na wyzwania przyszłości, który może oddziaływać i odgrywać rolę w polityce globalnej,

II) DZIEDZICTWO PRODUKCJI

Cele strategiczne / zadania

1. Stworzenie spójnego i atrakcyjnego systemu przestrzeni publicznych oraz podjęcie odpowiednich działań (w tym również w przestrzeni digitalnej), prezentujących dziedzictwo kulturowe Stoczni Gdańskiej w odniesieniu do produkcji przemysłowej, w oparciu o zidentyfikowane i społecznie akceptowane lokalne historie i tradycje oraz tożsamości miejsca (a nie kopiowanie innych rozwiązań), poprzez:

- ▶ zebranie i udostępnienie (w formie zintegrowanego publicznego archiwum) indywidualnych historii-opowieści Stoczniovców (i ich rodzin), jak również artystek/ów-aktywistek/ów oraz innych osób związanych z badaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego dawnej Stoczni Gdańskiej
- ▶ pozyskanie od właścicieli nieruchomości zasobów dokumentacji obiektów, dokumentacji technicznej i technologicznej oraz przekazanie ich do Archiwum Państwowego (z możliwością udostępniania wszystkim zainteresowanym)
- ▶ stworzenie na dawnym terenie Stoczni Gdańskiej oddziału Narodowego Muzeum Morskiego, poświęconego historii polskiego przemysłu stoczniovcwego, z wyeksponowaniem „Sóldka” jako pierwszego, polskiego statku pełnomorskiego, zbudowanego w polskiej stoczni
- ▶ stworzenie opisów poszczególnych budynków i obiektów, zawierających tekst oraz materiał ilustracyjny (powtarzalny plan sytuacyjny z zaznaczonymi polami obiektów oraz ich miejscem na linii technologicznej budowy statków)
- ▶ umożliwienie swobodnego oglądu hal od wewnątrz, poprzez wstawianie niezależnych struktur, z zachowaniem dystansu wobec istniejących ścian zewnętrznych i oryginalnego dachu (z ewentualnymi podziałami poziomymi wewnątrz tych struktur)
- ▶ Wprowadzenie programu edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych na temat dziedzictwa przemysłowego Stoczni Gdańskiej (por. punkt I)

2. Twórcze wykorzystanie (re-use) wielowarstwowej tożsamości Stoczni, w tym przemysłowych układów przestrzennych (z odpowiednim wykorzystaniem historycznych ulic i placów, kultywowanej i dzikiej zieleni) oraz zabytków architektury i techniki ze wszystkich okresów działalności Stoczni (XIX-wiecznych, międzywojennych, hitlerowskiej, powojennej), w celu kontynuowania kompleksowej, przemysłowej identyfikacji wizualnej (krajobrazu) obszaru dawnej Stoczni, która determinuje unikatowy charakter tego miejsca, poprzez:

- ▶ rezygnację z realizacji (przewidzianej zapisem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) 4-pasmowej arterii komunikacyjnej z dodatkowym pasem dla tramwajów pośrodku (o łącznej szerokości prawie 50 metrów), która zaburzy historyczny układ urbanistyczny dawnej Stoczni

- ▶ uczytelnienie terenu i reliktyw dawnych ślipów płaskich przy trapezowym basenie dokowym dawnej Stoczni Cesarskiej (np. w formie publicznego placu)
- ▶ stosowanie architektury kontekstualnej, która zapewni harmonijne relacje nowo wznoszonych budynków w bezpośrednim otoczeniu historycznych (w zakresie wielkości bryły, charakteru architektury, w tym materiałów itp.)
- ▶ odtworzenie ogrodu kwiatowego w rejonie budynku dyrekcji Stoczni Gdańskiej oraz uczytelnienie śladów istnienia ogródków wydziałowych poprzez ich ponowne aranżacje, jako kontynuacja tradycji niewielkich, intymnych ogródków, zakładanych i pielęgnowanych przez Stoczniovców (w tym Annę Walentyłowicz), przy halach w których pracowali

3. Stworzenie warunków do kontynuowania na tym obszarze różnych form produkcji/wytwórczości (także niematerialnej/intelektualnej) w tym również w krótkich okresach czasu (nawet godzinowych)

- ▶ wsparcie tworzenia na dawnym terenie Stoczni Gdańskiej inkubatorów przedsiębiorczości, start-upów itp.; nieuciążliwych zakładów produkcyjnych (w tym rzemieślniczych); przestrzeni co-workingowych; otwartych przestrzeni warsztatowych i artystycznych na wynajem (również krótkoterminowy)
- ▶ wykorzystanie stoczniowej wiedzy i technologii dla współczesnej, szeroko rozumianej, produkcji
- ▶ rozwijanie różnych form społecznej i niezależnej produkcji żywności (sady i ogrody owocowo-warzywne)
- ▶ stworzenie ogólnodostępnego i partycypacyjnego „Ogrodu i Sadu Solidarności”, w rejonie zabytkowej Sali BHP (por. punkt III)
- ▶ stworzenie marki oznaczającej produkty (w tym dzieła sztuki itp.) stworzone w Stoczni – swoistego, rozpoznawalnego znaku, który stanie się brandem Gdańska, mającym wpływ na charakter i postrzeganie całego miasta.

(III) EKOLOGICZNA HARMONIA PRZYSZŁOŚCI

Cele strategiczne / zadania

1. Stworzenie spójnego i atrakcyjnego systemu ekologicznych przestrzeni publicznych, otwartych i przyjaznych dla wszystkich żywych istot (także roślin i zwierząt), w tym rewitalizacja lub nadanie nowej formy elementom „zielonego” dziedzictwa Stoczni poprzez:

- ▶ zdefiniowanie wymaganych cech przestrzennych wszystkich wnętrz miejskich, ustalonej na tym obszarze sieci ulicznej (dawnej i projektowanej)
- ▶ realizację architektury w ludzkiej skali (mieszkaniowej, usługowej, biurowej itp. umożliwiającą szybką zmianę funkcji i adaptację do nowych sytuacji) z lokalami handlowymi i usługowymi w poziomie parterów od strony ulic i ciągów pieszych
- ▶ odpowiednie zachowanie i wykorzystanie istniejących, historycznych ulic i placów, wraz z ich oryginalną zielenią (w tym dziką) oraz odtworzenie bardzo zielonego charakteru Stoczni, w tym w szczególności:
  - odtworzenie dawnych klombów kwiatowych i ogródków wydziałowych oraz ich ponowne aranżacje
  - odtworzenie dawnej, stoczniowej działki ogrodniczej ze szklarnią (w rejonie historycznej Sali BHP), poprzez założenie społecznego, otwartego ogrodu i sadu (np. pod nazwą „Ogród Solidarności”)
  - umożliwienie mieszkańcom/nkom i użytkownikom przyszłych budynków tworzenia i pielęgnowania niewielkich, intymnych ogródków kwiatowych - również na dachach (i zakładania tam uli)
  - aranżacje nowych placów publicznych za pomocą niskiej i wysokiej zieleni
  - pozostawienie wybranego stoczniowego budynku oraz elementu infrastruktury technicznej, jak również kilku miejsc w Stoczni wpływom czasu i dzikiej roślinności o charakterze łąkowym (służące m.in. naturalnemu rozwojowi gatunków roślin charakterystycznych dla tego terenu, bytności pszczoł i innych owadów), w tym:
    - umożliwienie powstania tzw. wędrującego ogrodu samodzielnie wyznaczającego kierunek swego rozwoju
    - założenie i utrzymywanie „mikro-rezerwatów” o wartościach edukacyjnych
  - użycie zieleni do ukazania obrysów wybranych nieistniejących stoczniowych budynków
- ▶ włączenie rejonu Parku Steffensów oraz Wielkiej Alei Lipowej do systemu przekształcanych przestrzeni publicznych dawnej Stoczni Gdańskiej, przy jednoczesnej integracji w resztę śródmieścia (w szczególności z dzielnicą Aniołki), za pomocą dwóch istniejących kładek pieszych nad torami (tzw. „Żółtego Wiaduktu” w rejonie Bramy Oliwskiej oraz w rejonie przystanku SKM Gdańsk-Stocznia) oraz przynajmniej jeszcze jednej, na północnym krańcu Parku Steffensów.
  - Kładki te, uzupełnione o możliwości komunikacji rowerowej, mogły być dodatkowo wzbogacone o różne elementy roślinności, stanowiąc swoiste płynne przedłużenie istniejących terenów zielonych.
    - ▶ stworzenie ekologicznych placów zabaw dla dzieci, inspirowanych solidarnościowymi zachowaniami stadnych zwierząt, które uczą współpracy, wspierania się wzajemnie, dzielenia się (np. informacjami / doświadczeniami itp.)

▶ odtworzenie wybranych, historycznych zbiorników i cieków wodnych (np. fragmentów dawnych fos oraz Potoku Siedleckiego itp.)

2) zrównoważenie ruchu kołowego i wodnego (publicznego, z prywatnym) z ruchem pieszym i rowerowym, poprzez:

▶ przeznaczenie pasa pomiędzy frontem wodnym, a ulicą Narzędziowców jedynie dla ruchu pieszego i rowerowego oraz ekologicznego transportu publicznego po ulicy Narzędziowców (np. elektrycznego), z wyłączeniem ruchu samochodowego (za wyjątkiem ewentualnych dostaw do lokali usługowych we wczesnych godzinach porannych)

▶ stworzenie trzech pieszo-rowerowych tras dojścia do frontu wodnego:

- na północy, z publicznym placem przy dawnej hali Traserni
- w rejonie centralnym, od Palcu Solidarności (Promenada Wolności), z historycznym placem przed Dyrekcją oraz niewielkim parku nad wodą
- na południu, z publicznym placem przy historycznym doku trapezowym (z ukazaniem lokalizacji zabytkowych slipów płaskich)

▶ przeznaczenie pasa pomiędzy frontem wodnym, a ulicą Narzędziowców jedynie dla ekologicznego transportu publicznego (np. elektrycznego) z wyłączeniem indywidualnego ruchu samochodowego (za wyjątkiem dostaw we wczesnych godzinach porannych)

▶ realizację nowoczesnego (multi-modalnego) przystanku SKM Gdańsk-Stocznia, zapewniającego sprawne połączenie z całą metropolią, z wykorzystaniem historycznej kładki nad torami, przystosowanej do ruchu rowerowego (kompensującego brak ścieżki rowerowej na wiadukcie ulicy Ks. Jerzego Popiełuszki)

▶ zastosowanie zrównoważonego układu ulic jednokierunkowych (rozdzielonych blokami urbanistycznymi) i rezygnację z realizacji (przewidzianej zapisem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) 4-pasmowej arterii komunikacyjnej z dodatkowym pasem dla tramwajów pośrodku (o łącznej szerokości prawie 50 metrów)

▶ nadanie nabrzeżom swobodnie dostępnych funkcji związanych z prywatną komunikacją wodną (przystanie kajakowe, jachtowe i motorowe) oraz publicznym transportem wodnym (przystanki tramwajów wodnych oraz dworzec morski dla małych i średnich wycieczkowców)

▶ przywrócenie charakteru dzikiej przyrody sprzed industrializacji (renaturyzacja) na fragmencie brzegu rzeki oraz stworzenie miejskiej plaży i cumowania kajaków itp.

AUTORKI I AUTORZY

Dr Waldemar Affelt, członek Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków (ICOMOS) oraz Głównej Komisji Konserwatorskiej i Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN

Dr Marek Barański, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

Agnieszka Cichocka, Inkubator Starter

Janusz Chilicki, przedstawiciel grupy aktywistów NIE dla burzenia Stoczni Gdańskiej

Kamila Chomicz, absolwentka biologii (UG Gdańsk) oraz Akademii Filmu i Telewizji (Warszawa).

Prof. Jacek Dominiczak, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

Magdalena Zakrzewska-Duda, Nadbałtyckie Centrum Kultury

Dr Zbyszek Dymarski, Katedra Kulturoznawstwa Uniwersytetu Gdańskiego

Aleksandra Fijałkowska, Członek Zarządu Instytutu Metropolitalnego

dr Anna Gołędzinowska – urbanistka oraz radna Miasta Gdańska

Mona Rena Górka – rzemieślniczka filozofii i kostiumów

Filip Ignatowicz, artysta multimedialny i reżyser

Aneta Lehmann, architektka wnętrz z kulturoznawczym zapleczem

Krzysztof Król, Ultra Relations, obsługa projektu Młodego Miasta w zakresie PR

Dominik Krzysiński, socjolog, doktorant w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego

Dorota Nieznalska, artystka wizualna

Tomasz Mania, Politechnika Gdańska

Michał Mazurkiewicz, artysta fotograf

Anna Miller, Metropolitanka

Paweł Mrozek, Forum Rozwoju Aglomeracji Gdańskiej

Prof. Grzegorz Klaman, Fundacja Wyspa

Dr Klaudia Nowicka, Uniwersytet Gdański

Anna Orbaczewska, artystka wizualna

Dr Marek Rogulski, TNS / ICS w Gdańsku / Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Dr Piotr Samól, Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej

Zbigniew Sajnog, publicysta

Roman Sebastyański, University of the West of Scotland, INTBAU Polska

Mateusz Smolana, Instytut Dziedzictwa Solidarności

Karol Spieglanin, Forum Rozwoju Aglomeracji Gdańskiej

Anna Szyrwelska, Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia

Agnieszka Wołodźko, artystka i kuratorka sztuki

Piotr Wyszomirski, Fundacja Pomysłodalia oraz Pomorska Rada Kultury

Iwona Zajęc, artystka wizualna i rezydentka dawnej Kolonii Artystów

Dr Dorota Kamrowska Załuska, Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej

Dr Monika Zawadzka, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

STOCZNIA OD NOWA

Organizator: Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku www.nck.org.pl

STOCZNIA OD NOWA, gdańska część europejskiego projektu „Memory of Water” to partycypacyjne miejskie laboratorium przestrzeni publicznej (City LAB), w którym wszystkie strony zainteresowane procesem przekształceń terenów postocznioowych w Gdańsku mogły się spotkać oraz swobodnie prezentować i omawiać alternatywne wizje przyszłości. Innowacyjnym rozwiązaniem, które doskonale się tu sprawdziło, było zastosowanie metody publicznego ujawniania marzeń uczestników/czek projektu, tak aby wymyślić wspólną wymarzoną przyszłość dawnych terenów Stoczni Gdańskiej, z szacunkiem dla jej wspaniałych historii i tradycji.

www.stoczniodnowa.pl

www.memoryofwater.eu

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej „Kreatywna Europa”

Partner Naukowy projektu MoW:

Partner Strategiczny MoW:

